

Zagotavljanje sledljivosti pogoj za dajanje čebeljih pridelkov v promet

dr. Andreja Kandolf Borovšak

andreja.kandolf@czs.si

svetovalka JSSČ za varno hrano

Med in druge čebelje pridelke, ki jih čebelarji dajemo v promet, moramo označiti skladno z veljavno zakonodajo, zagotavljati pa moramo tudi sledljivost, kar pomeni, da moramo vedeti, koliko čebeljih pridelkov smo pridelali in koliko ter kam smo jih prodali. Shranjevati moramo tudi račune materiala, ki smo ga kupili, npr. zdravil, embalaže, sladkorja ... Podrobnejša navodila o zagotavljanju sledljivosti so zapisana v Smernicah dobrih higienskih navad v čebelarstvu.

Vsak čebelar mora biti registriran, sledljivost pa moramo zagotavljati, če čebelje pridelke dajemo v promet, tudi če jih samo podarimo. Čebelji pridelki, ki jih dajemo v promet, morajo biti varni in kakovostni. **Tudi če imamo samo tri panje in vsega medu ne porabimo za svojo domačo porabo, moramo zagotavljati varnost, kakovost medu ter sledljivost.** To pomeni, da si zapišemo datum, lokacijo točenja, količino natočenega medu in označitev serije pridelanega medu in čebeljih pridelkov. Serija mora biti označena v zapiskih, na skladiščnih posodah te serije in na maloprodajni embalaži pridelka te serije, če roka uporabnosti nismo zapisali z besedami *uporabno najmanj do*, čemur je sledil točen datum (dan, mesec, leto). Vedeti tudi moramo, koliko pridelka posamezne serije smo že prodali in kakšna je še zaloga. Zapiske lahko vodimo na različne načine. Za evidenco lahko služijo dobavnice, računi, elektronske evidence, evidence v blokkih ali pa jih sproti pišemo v obrazec št. 3 v Smernicah dobrih higienskih navad v čebelarstvu. Če čebeljih pridelkov ne prodamo končnim potrošnikom, moramo poznati tudi kupce (npr. 300 kg L12019 Mercator ...).

Osnovni podatki zagotavljanja sledljivosti medu:

1. Mesto in/ali lokacije paše: Ljubljanski vrh.
2. Datum in kraj točenja: 13. 5. 2019.
3. Število čebeljih družin: 15
4. KOLIČINA medu: 300 kg.
5. VRSTA medu (mnenje čebelarja): cvetlični med.

6. Oznaka serije/lot (L): L12019.

7. Datum roka uporabe, označen na maloprodajni embalaži: 31. 12. 2021.

8. Kupci medu: 100 kg trgovina Mercator, 100 kg končni potrošnik, 100 kg zaloga.

Serije pridelka označimo z veliko črko »L«. Pri malih čebelarjih je ena serija medu navadno posamezno točenje, lahko pa je ena serija tudi eno polnjenje medu. Odločitev o tem, kako bomo označevali serijo, je prepuščena nam, pomembno pa je, da v zapisnik zapišemo, kaj serija pomeni, in da je označena enoznačno, kar pomeni, da se nanaša na točno to serijo in na nobeno drugo, tudi ne v preteklem ali prihodnjem letu.

Pogosto se zgodi, da čebelar serijo označi samo z enim znakom, npr. z 1, prihodnje leto pa med prvega točenja znova označi z 1. Takšno označevanje serije ni ustrezno, saj ne pove nedvoumno, na kateri pridelek se ta serija v resnici nanaša (lahko se npr. nanaša na med iz leta 2018 ali iz leta 2019). Čebelarji pogosto označujemo serijo (lot) živila po dnevu točenja (L3152019), po zaporedju točenja (L119, L219) ali po roku uporabe (L31122021). Če serijo (lot) označimo po datumu uporabe, moramo paziti, da ta ni zapisan kot datum (npr. L31. 12. 2021), temveč kot L31122021.

Od vsake serije pridelka tudi shranimo po en reprezentativni vzorec, saj s tem zavarujemo sami sebe. Tako bomo npr. ob morebitni pritožbi imeli v skladišču vzorec tega pridelka, tako da ga bomo lahko uporabili kot »protivzorec« za analize. Poskrbimo, da bo ta vzorec tudi vzorec resnične serije medu. Če je to mogoče, vzorce odvezamo na različnih mestih serije (lota) ali iz sredine skladiščne posode, torej če med polnimo v kozarce, shranimo kozarec, ki smo ga napolnili nekje na sredini svojega dela. Vsake toliko časa oddajmo vzorec medu (ali drugih čebeljih pridelkov) tudi v analizo, da se prepričamo o ustreznosti svoje prakse.

Za primere napak v čebeljih pridelkih (npr., da bi se v medu znašla prisotnost kumafosa čez dovoljeno mejo) imejmo vedno pripravljen tudi načrt umika/odpoklica izdelka, kar lahko storimo z **obrazcem 8** iz Smernic dobrih higienskih navad v čebelarstvu. Če je pridelek v takem primeru že dosegel končnega potrošnika, potem moramo o tem obvestiti tudi svoje kupce. Če nimamo stalnih strank, potem obvestilo o umiku nalepimo npr. na vrata svoje prodajalne, obvezno pa moramo o tem obvestiti tudi Upravo za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin.

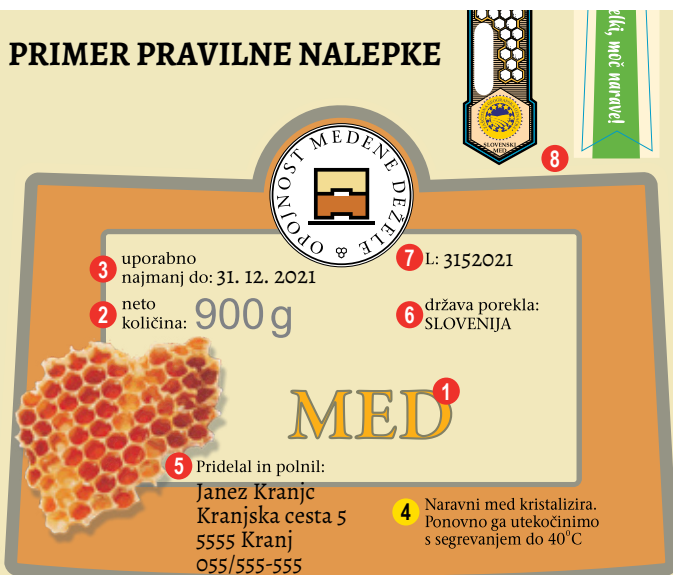
Čebelarji, ki svoje primarne čebelje pridelke (med, cvetni prah, propolis, vosek) prodajate tudi na tržnici, **v vrtce, šole,**

oddajate polnilcem, v trgovine ... torej prodaje čebeljih pridelkov ne izvajate samo na mestu pridelave, morate biti vpisani v Registru živilskih obratov in morate izpolniti tudi druge obrazce iz Smernic dobrih higienskih navad v čebelarstvu glede na svojo tehnologijo čebelarjenja in katere pridelke prodajate. Tudi v primeru predelave čebeljih pridelkov, tudi če prodajate samo na mestu pridelave, ni zadosti, da izpolnite samo obrazec št. 3, temveč vse obrazce iz Smernic glede na svojo tehnologijo čebelarjenja in katere pridelke prodajate. Če pri popisu čebeljih družin niste izpolnili kvadratka *Med in čebelje pridelke oddajam na trg*, potem morate izpolniti obrazec, ki je objavljen na spletni strani: www.gov.si/zbirke/storitve/vloga-za-registracijo-zivilskega-obrata/ (obrazec za registracijo obrata in spremembo podatkov) in ga poslati na območni urad Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin.

Čebelar, ki je v Sloveniji registriran kot čebelar, ki nima dodatne registracije, kot npr. s. p. ali d. o. o., ali dopolnilne dejavnosti »prodaja s sosodnjih kmetij«, lahko prodaja samo svoj med. Nakup medu od drugega čebelarja in prodaja brez sledljivosti sta ne samo s strani zakonodaje prepovedana, temveč tudi tvegana, saj čebelar prevzema odgovornost za med »neznanege« porekla. Zavedati se moramo, da splošna javnost napako ene-ga čebelarja dojema kot napako slovenskih čebelarjev. S svojo napako naredimo madež na celotno slovensko čebelarstvo.

Kakršne koli informacije s tega področja lahko dobite pri svetovalcih za varno hrano Javne svetovalne službe v čebelarstvu. ◆

PRIMER PRAVILNE NALEPKE

- 1 Ime živila
OBVEZEN PODATEK
- 2 Neto količina
OBVEZEN PODATEK
- 3 Rok uporabnosti lahko zapišemo tudi na spodnji način:
Uporabno najmanj do konca decembra 2021
Uporabno najmanj do konca 2021
OBVEZEN PODATEK
- 4 Navodilo za uporabo
NEOBVEZNO
- 5 Ime ali naziv podjetja in nosilca živilske dejavnosti
OBVEZEN PODATEK
- 6 Država izvora
OBVEZEN PODATEK
- 7 Serija (lot) živila
(NE) OBVEZEN PODATEK
Obvezen podatek, kadar rok uporabnosti ni zapisan z besedami »uporabno najmanj do«, čemur sledi točen datum
- 8 Prelepka
OBVEZNO

Obvezne informacije morajo biti označene **na dobro vidnem mestu**, tako da so zlahka vidne, jasno čitljive in neizbrisne. Ne smejo biti prekrite, zakrite ali ločene z drugim pisnim ali slikovnim gradivom ali zaradi gradiva manj opazne. **Velikost črk, označena pod številko 6 (na zgornji sliki), mora biti vsaj 1,2 mm.** Ime živila in neto količina morata biti zapisana v istem vidnem polju.

Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo

Prosimo vas, da poročila o porabi prelepk in količini medu, označenega s prelepkami SMGO, v letu 2019 čim prej posredujete na e-naslov ines.zunic@czs.si.

Število novih članov SMGO-ja novembra 2019	Število članov, ki so izstopili novembra 2019	Število vseh članov SMGO-ja novembra 2019
2	0	426

Za vključitev v kakovostno shemo »Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo« navežite stik z go. Natašo Lilek: po tel.: 040/436 519 ali 01/729 61 29 oz. na e-naslovu: natasa.lilek@czs.si. Več informacij najdete na spletni strani www.slovenskimed.si pod rubriko SMGO.

